

ใบความรู้ เรื่อง การปราบชุมชน และความมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

หลังจากการกอบกู้เอกราชของพระเจ้าตากสินสุดลง พระเจ้ามังระแห่งอาณาจักรพม่าพระองค์
จึงมีพระบรมราชโองการให้เจ้าเมืองทวายคุมกองทัพมาดูแลสถานการณ์ในดินแดนอาณาจักรอยุธยาเดิม
เมื่อปลาย พ.ศ. ๒๓๑๐ แต่ก็ถูกตีแตกกลับไปโดยกองทัพธนบุรี ซึ่งสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงนำทัพ
มาด้วยพระองค์เอง

ต่อมาสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดให้จัดเตรียมกำลังเพื่อทำลายคู่แข่งทางการเมือง เพื่อให้
เกิดการรวมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ใน พ.ศ. ๒๓๑๑ ทรงมุ่งไปยังเมืองพิษณุโลกเป็นแห่งแรกทว่า
กองทัพธนบุรีพ่ายต่อกองทัพพิษณุโลก ณ ปากน้ำโพ จึงต้องเลื่อนการโจมตีออกไปก่อน แต่ภายหลัง
เจ้าพิษณุโลกถึงแก่พิราลัย ชุมนุมพิษณุโลกอ่อนแอลงและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเจ้าพระฝางแทน
สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้เปลี่ยนเป้าหมายไปยังชุมนุมเจ้าพิมาย เนื่องจากทรงเห็นว่าควรจะปราบ
ชุมนุมขนาดเล็กเสียก่อน กรมหมื่นเทพพิพิธสู้ไม่ได้ ทรงจับตัวมายังกรุงธนบุรีและถูกประหารระหว่าง
เดือนตุลาคม-เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๓๑๑ เมื่อขยายอำนาจไปถึงหัวเมืองลาวแล้ว สมเด็จพระเจ้า
กรุงธนบุรีทรงพยายามใช้พระราชอำนาจของพระองค์ช่วยให้ นักองราม เป็นกษัตริย์กัมพูชา
โดยพระองค์โปรดให้ กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท เป็นแม่ทัพไปตีกัมพูชาแต่ไม่สำเร็จ

ใน พ.ศ. 2312 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงมีศุภอักษรไปยังสมเด็จพระนารายณ์ราชา
เจ้ากรุงเขมร โดยให้ส่งเครื่องราชบรรณาการมาถวายตามประเพณี แต่สมเด็จพระนารายณ์ราชา
ปฏิเสธ พระองค์ทรงขัดเคืองจึงให้จัดเตรียมกองกำลังไปตีเมืองเสียมราฐ และเมืองพระตะบอง
อันเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่พระองค์ได้ส่งพระยาจักรีนำกองทัพไปปราบเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช
เมื่อทรงทราบข่าวทัพพระยาจักรีไปตีขัดที่ไชยา จึงทรงส่งทัพหลวงไปช่วยจนตีเมืองนครศรีธรรมราช
ได้เมื่อเดือน 10 ฝ่ายแม่ทัพธนบุรีในเขมรไม่ได้ข่าวพระเจ้าแผ่นดินมานาน จึงเกรงว่าบ้านเมืองจะ
ไม่สงบรีบยกกองทัพกลับบ้านเมืองเสียก่อน และทำให้การโจมตีเขมรถูกระงับเอาไว้

ใบความรู้ เรื่อง การปราบชุมนุม และความมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

ใน พ.ศ. ๒๓๑๓ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงยกกองทัพขึ้นไปปราบชุมนุมเจ้าพระฝาง โดยตีได้เมืองพิษณุโลก และตามไปตีชุมนุมเจ้าพระฝางเมืองสวางคบุรีได้ และทรงประทับ ณ เมืองสวางคบุรี เพื่อสมโภชการสำเร็จศึก และจัดการการปกครองและคณะสงฆ์หัวเมืองฝ่ายเหนือใหม่ตลอดฤดูน้ำ ๒ เดือนเศษ ซึ่งนับเป็นชุมนุมอิสระสุดท้ายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกปราบชุมนุมก๊กเจ้าพระฝางได้นั้น นับเป็นการพระราชสงครามสุดท้ายที่ ทำให้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงบรรลุพระราชภารกิจสำคัญ ในการรวบรวมพระราชอาณาเขตให้เป็นปึกแผ่นหนึ่งเดียวดังเดิมหลังภาวะจลาจลเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ และทำให้สิ้นสุดสภาพจลาจลการแยกชุมนุมอิสระภายหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง และนับเป็นการสถาปนากรุงธนบุรีได้อย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ เมื่อสำเร็จศึกปราบชุมนุมก๊กเจ้าพระฝาง ในปี พ.ศ. ๒๓๑๐

ที่มาของข้อมูล

กรมศิลปากร. (๒๕๖๑, มกราคม-กุมภาพันธ์). งานรำลึก ๒๕๐ ปีแห่งการสถาปนากรุงธนบุรี. ศิลปากร. ๖๓(๑)

สืบค้นเมื่อ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๕,

จาก <https://www.finearts.go.th/storage/contents/file/akPztKzt4UDcPTMKoG91Wj35x5G33rOjY3ee7iAi.pdf>